

Sygn. akt III AUa 2740/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Aleksandra Tobiasz-Skrzypek

Sędziowie: SA Grażyna Kornas

SO del. Ewa Stryczyńska (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Aneta Wąsowicz

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2015 r. w Warszawie

sprawy P. (...) M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

z udziałem zainteresowanych: A. G., G. K. i R. S.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji P. (...) M. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 4 lipca 2013 r. sygn. akt XIV U 1067/12

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 2740/13

UZASADNIENIE

M. P. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) złożył odwołanie od decyzji nr (...) - (...) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z 8 lutego 2012r. w której stwierdzono, że dla płatnika należnymi składkami na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych są kwoty wskazane w tej decyzji. Odwołujący się wniósł o uwzględnienie odwołania w całości, uchylenie zaskarżonej decyzji w części dotyczącej wymiaru składek na FGŚP od umów cywilnoprawnych zawartych z A. G., R. S. i G. K. i umorzenie postępowania w tym zakresie. Z ostrożności procesowej, na wypadek gdyby żądanie to nie zostało uwzględnione, odwołujący się wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w części dotyczącej wymiaru składek na FGŚP od umów cywilnoprawnych zawartych z A. G., R. S. i G. K. poprzez stwierdzenie, że wynagrodzenie tych osób otrzymywane u płatnika składek na podstawie umów cywilnoprawnych nie stanowi podstawy wymiaru składek na FGŚP.

Następnie M. P. złożył odwołanie od decyzji nr (...) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z 8 lutego 2012r., w której stwierdzono, że dla płatnika należnymi składkami na Fundusz Pracy są kwoty wskazane w decyzji. Odwołujący się wniósł o uwzględnienie odwołania w całości, uchylenie zaskarżonej decyzji w części dotyczącej wymiaru składek na Fundusz Pracy od umów cywilnoprawnych zawartych z A. G., R. S. i G. K. i umorzenie postępowania w sprawie w

w/w zakresie. Na wypadek gdyby żądanie wskazane powyżej nie zostało uwzględnione płatnik wniósł o uwzględnienie odwołania w całości poprzez zmianę decyzji w części dotyczącej wymiaru składek na Fundusz Pracy od umów cywilnoprawnych zawartych z A. G., R. S. i G. K. poprzez stwierdzenie, że wynagrodzenie tych osób otrzymywane u płatnika składek na podstawie umów cywilnoprawnych nie stanowi podstawy wymiaru składek na Fundusz Pracy.

M. P. w tej samej dacie złożył odwołanie od decyzji nr (...) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z 8 lutego 2012r., w której stwierdzono, że podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne dla R. S. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek są kwoty wskazane w decyzji. Wniósł o uwzględnienie odwołania w całości, uchylenie zaskarżonej decyzji i umorzenie postępowania. Z ostrożności wniósł o uwzględnienie odwołania w całości i o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że wynagrodzenia R. S. otrzymywane u płatnika składek na podstawie umowy cywilnoprawnej nie stanowiło podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne.

W kolejnym odwołaniu płatnik składek M. P. złożył odwołanie od decyzji nr (...) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z 8 lutego 2012r., w której stwierdzono, że podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne dla A. G. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek są kwoty wskazane w decyzji. Odwołujący się wniósł o uwzględnienie odwołania w całości, uchylenie zaskarżonej decyzji i umorzenie postępowania w sprawie. Z ostrożności wniósł o uwzględnienie odwołania w całości i zmianę decyzji poprzez stwierdzenie, że wynagrodzenia A. G. otrzymywane u płatnika składek na podstawie umowy cywilnoprawnej nie stanowiło podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne.

M. P. złożył również odwołanie od decyzji nr (...) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z 8 lutego 2012r., w której stwierdzono, że podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne dla G. K. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek są kwoty wskazane w zaskarżonej decyzji. Odwołujący się wniósł o uwzględnienie odwołania w całości, uchylenie zaskarżonej decyzji i umorzenie postępowania. Z ostrożności wniósł o uwzględnienie odwołania w całości i zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że wynagrodzenia G. K. otrzymywane u płatnika składek na podstawie umowy cywilnoprawnej nie stanowiło podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne.

W uzasadnieniu swoich odwołań M. P. podał, że jest przedsiębiorcą prowadzącym pod firmą (...) jednoosobowo działalność gospodarczą. Zgłoszenie prowadzonej przez niego działalności jako płatnika składek (...) skutkowało uznaniem go za płatnika składek od 1 stycznia 1999r. Odwołujący się podał, że nie miał obowiązku uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i FGŚP od przychodów z tytułu umów o dzieło zawartych z A. G. i R. S., ponieważ umowy z nimi zawarte pomimo określenia ich jako „umowy o pracę” były faktycznie, biorąc pod uwagę ich rzeczywistą treść, umowami cywilnoprawnymi tj. kontraktami menedżerskimi, a kolejnej umowy cywilnoprawnej z tą samą osobą nie stanowi umowa z pracownikiem płatnika składek, a więc przychód uzyskany z komentowanej umowy cywilnoprawnej nie stanowi podstawy wymiaru składek na FGŚP. Odwołujący się wskazał, nadto, że przychód z umowy o dzieło zawartej z G. K. nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i FGŚP, ponieważ umowa o dzieło z G. K. została zawarta 15 grudnia 1998r. czyli nie podlegała ona obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu wynikającemu z art. 8 ust. 2a ustawy o sus, który wszedł w życie 14 stycznia 2000r., a zatem nie mogła stanowić podstawy wymiaru składki na FGŚP i FP.

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o ich oddalenie, ponieważ zaskarżone decyzje zostały wydane na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 38 ust. 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit c art. 18 ust. 1 i 2, art. 20 ust. 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 29 ust 1 ustawy z 13 lipca 2006r. o ochronie zdrowia, art. 104 ust. 1 pkt 1 lit a) i c) oraz art. 107 ust. 1 ustawy z 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i są prawnie oraz faktycznie uzasadnione. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że każda umowa o dzieło rodzi obowiązek ubezpieczeń społecznych o ile zawarta została z własnym pracownikiem. Płatnik nie zadeklarował

składek na FGŚP, FP, ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne od przychodów z tytułu zawartych umów cywilnoprawnych z pracownikami. Spółka nie podjęła kroków zmierzających do skorygowania dokumentacji rozliczeniowej zgodnie z załącznikami dołączonymi do protokołu kontroli. Wobec powyższego organ wskazał, że wydanie decyzji okazało się konieczne.

Postanowieniem wydanym 16 października 2012r. Sąd Okręgowy postanowił połączyć sprawy o sygnaturze akt: XIV U 1068/12, XIV U 1074/12, XIV 1076/12, XIV 1070/12 ze sprawą o sygnaturze akt XIV U 1067/12 celem ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z 4 lipca 2013r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie P. (...) M. P. w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w W. z dnia 8 lutego 2012 r. o nr (...)

Sąd Okręgowy wskazał następujące ustalenia faktyczne jako podstawę rozstrzygnięcia:

M. P. prowadzi jednoosobową pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą P. (...) M. P. z siedzibą w W.. M. P. jest redaktorem naczelnym czasopisma (...). W toku postępowania kontrolnego przeprowadzonego w dniach 12 września 2011r. i w dniach od 21 września 2011r. do 23 września 2011r. oraz od 6 października 2011r. do 7 października 2011r. i od 25 października 2011r. do 26 października 2011r. u płatnika składek P. (...) M. P. - obejmującego okres od 1 stycznia 1999r. do 31 lipca 2011r. ustalono, że płatnik nie zadeklarował składek na ubezpieczenie społeczne od przychodów z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z pracownikami w okresach styczeń – kwiecień 2002, lipiec 2002, wrzesień – grudzień 2002, styczeń – grudzień 2003, styczeń – grudzień 2004, styczeń – grudzień 2005, styczeń – grudzień 2006, styczeń – grudzień 2007, styczeń – grudzień 2008, styczeń – grudzień 2009, styczeń – grudzień 2010, styczeń – grudzień 2011 i tym samym nie zadeklarował składek na Fundusz Pracy, na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Sąd stwierdził, że R. S. 16 sierpnia 2002r. został zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze etatu, z wynagrodzeniem 760,00 zł. brutto na stanowisku grafika komputerowego. W tym zakresie zajmował się głównie zdjęciami do gazet. Umowa została podpisana przez R. S. jako pracownika i pracodawcę M. P.. Do umowy o pracę z dnia 16 sierpnia 2002r. podpisywano aneksy zmieniające warunki umowy dotyczące wynagrodzenia. R. S. zajmował też stanowisko szefa działu graficznego, przydzielał pracę pracownikom działu graficznego i rozliczał pracowników z przydzielonych zadań. R. S., jako pracownik został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na od 16 września 2002r.

Z deklaracji PIT-8B, PIT-11, PIT-11/8B - informacji o dochodach oraz pobranych zaliczkach na podatek dochodowy za lata 2002-2010, wykazano następujące przychody tego pracownika ze stosunku pracy oraz przychód z tytułu praw autorskich: za 2002r.: - przychód ze stosunku pracy 3.420,00 zł, przychód prawa autorskie 26.795,00 zł; za 2003r.: - przychód ze stosunku pracy - 9.600,00 zł; przychody z niektórych rodzajów osobiście wykonywanej działalności, w tym umów zlecenia i dzieło - 49.380,00 zł; za 2004r. - przychód ze stosunku pracy - 9.888,00 zł, - przychody z niektórych rodzajów osobiście wykonywanej działalności, w tym umów zlecenia i dzieło - 52.240,00 zł; za 2005r. - przychód ze stosunku pracy -10.188,00 zł, - przychody z niektórych rodzajów osobiście wykonywanej działalności, w tym umów zlecenia i dzieło - 50.850,00 zł.; za 2006r. - przychód ze stosunku pracy - 10.789,20 zł, - przychód za prawa autorskie - 54.177,00 zł; za 2007r. - przychód ze stosunku pracy - 11.232,00 zł, - przychód - prawa autorskie - 55.554,00 zł.; za 2008r. - przychód ze stosunku pracy - 13.512,00 zł, - przychód prawa autorskie - 58.961,00 zł.; za 2009r. - przychód ze stosunku pracy - 15.312,00 zł, - przychód prawa autorskie - 64.876,00 zł.; za 2010r. - przychód ze stosunku pracy - 15.804,00 zł, - przychód prawa autorskie - 72.426,00 zł; za 2011 r. ze stosunku pracy za okres 01/2011 do 07/2011 r. - 9.702,00 zł.; a z tytułu umów o dzieło od 01/2011 r. do 07/2011 r. - 40.131,00 zł.

A. G. został zatrudniony na podstawie umowy o pracę 1 kwietnia 2003r. na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze etatu, z wynagrodzeniem 1.420,00 zł. brutto na stanowisku zastępcy redaktora naczelnego. Umowa została podpisana przez A. G. i pracodawcę M. P..

W toku kontroli płatnik składek przedłożył zawartą z A. G. 1 kwietnia 2003r. umowę o współpracę i przeniesieniu praw autorskich do materiałów prasowych. W umowie w § 1 do § 8 określono warunki współpracy pomiędzy M. P. a A. G.. Strony umowy podjęły współpracę, polegającą na tym, że A. G. zobowiązał się do dostarczania M. P. oryginalne teksty dziennikarskie z tematyki wskazanej przez Wydawcę - M. P., a także wybrane z własnej inicjatywy, zwane „utworami”, a wydawca zobowiązał się do publikowania na łamach własnych tytułów prasowych, płacąc A. G. honorarium za publikację. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Płatnik w czasie kontroli przedłożył zakres obowiązków do umowy z 1 kwietnia 2003r., zawartej pomiędzy M. P. zwanym (...) lub (...) a A. G. zwanym (...). A. G. został zgłoszony jako pracownik do ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego od 1 kwietnia 2003r.

Z deklaracji PIT-11/8B informacji o dochodach oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy za lata 2003-2010, wykazano następujące przychody pracownika ze stosunku pracy oraz przychody z tytułu praw autorskich. Za 2003r. - przychód ze stosunku pracy - 12.664,17 zł, - przychody z niektórych rodzajów osobiście wykonywanej działalności, w tym umów zlecenia i dzieło - 81.231,10 zł; za 2004r. - przychód ze stosunku pracy - 17.020,00 zł, - przychody z niektórych rodzajów osobiście wykonywanej działalności, w tym umów zlecenia i dzieło - 129.055,67 zł; za 2005r. - przychód ze stosunku pracy - 17.040,00 zł, - przychody z niektórych rodzajów osobiście wykonywanej działalności, w tym umów zlecenia i dzieło - 199.330,00 zł; za 2006r. - przychód ze stosunku pracy - 17.040,00 zł, - przychód prawa autorskie - 121.070,00 zł; za 2007r. - przychód ze stosunku pracy - 17.040,00 zł, - przychód prawa autorskie - 122.290,00 zł; za 2008r. - przychód ze stosunku pracy - 17.002,17 zł, - przychód prawa autorskie - 123.370,00 zł; za 2009r. - przychód ze stosunku pracy - 16.992,63 zł, przychód prawa autorskie - 114.555,00 zł; za 2010 r. - przychód ze stosunku pracy - 16.732,28 zł, - przychód prawa autorskie - 103.219,00 zł; za 2011r. ze stosunku pracy za okres od 01/2011 r. do 07/2011 r. - 9.940,00 zł, z umów o dzieło od 01/2011r. do 07/2011 r. - 55.076,00 zł.

G. K. był zatrudniony u płatnika na podstawie umów o pracę w okresie od 1.06.1998r. do 31.08.1998r. na okres próbny, od 1.09.1998r. do 31.10.1998r. na czas określony, d 02.11.1998r. do chwili obecnej na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 900 zł brutto. Umowy zostały podpisane przez pracownika G. K. i pracodawcę M. P.. Do umowy o pracę podpisywano aneksy zmieniające warunki umowy dotyczące wynagrodzenia: aneks z 2 stycznia 2008r. z dniem 1.01.2008r. wynagrodzenie wynosiło 1126,00 zł. brutto, aneks z dnia 1.01.2009r. z dniem 1.01.2009r. wynagrodzenie wynosiło 1276,00 zł. brutto, aneks z 4.01.2010r. z dniem 1.02.2010r. wynagrodzenie wynosiło 1317,00 zł. brutto, aneks z 31 grudnia 2010r. z dniem 1.01.2011r. wynagrodzenie wynosiło 1386,00 zł. brutto. G. K. jako pracownik został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego od 1 stycznia 1999r.

Z deklaracji PIT-8B, PIT-11, PIT-11/8B informacji o dochodach oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy za lata 2011-2010, wykazano następujące przychody pracownika ze stosunku pracy oraz przychód z tytułu praw autorskich. Za 2001r. - przychód ze stosunku pracy - 13.320,00 zł; za 2002r. - przychód ze stosunku pracy - 13.320,00 zł, - przychód prawa autorskie - 300,00 zł; za 2003r. - przychód ze stosunku pracy 13.320,00 zł; za 2004r. - przychód ze stosunku pracy - 13.320,00 zł, - przychody z niektórych rodzajów osobiście wykonywanej działalności, w tym umów zlecenia i dzieło - 2.860,00 zł; za 2005r. - przychód ze stosunku pracy - 13.320,00 zł, - przychody z niektórych rodzajów osobiście wykonywanej działalności, w tym umów zlecenia i dzieło - 1.470,00 zł; za 2006r. - przychód ze stosunku pracy - 13.320,00 zł, - przychód prawa autorskie - 2.640,00 zł; za 2007r. - przychód ze stosunku pracy - 13.320,00 zł, - przychód prawa autorskie - 1.750,00 zł; za 2008r. - przychód ze stosunku pracy - 13.512,00 zł, przychód prawa autorskie - 2.945,00 zł; za 2009r. - przychód ze stosunku pracy 15.312,00 zł, - przychód prawa autorskie - 1.860,00 zł; za 2010r. - przychód ze stosunku pracy 15.668,10 zł, - przychód prawa autorskie - 4.415,00 zł. Za 2011 r. ze stosunku pracy za okres od 01/2011 r. do 07.2011 r. - 9.702,00 zł; - z umów o dzieło od 01/2011 r. do 07/2011 r. - 455,00 zł.

Analiza dokumentacji kadrowej, placowej, PIT-11, PIT-8B oraz dokumentów zmieniających wynagrodzenie, wykazała, że R. S. w okresie od stycznia 2002r. do lipca 2011r. miał wypłacone wynagrodzenia z tytułu umów cywilnoprawnych u tego samego płatnika, A. G. w okresie od maja 2003r. do lipca 2011r. miał wypłacone wynagrodzenie z tytułu umów cywilnoprawnych u tego samego płatnika, G. K. w okresie od stycznia 2002r. do lipca 2011r. miał wypłacone wynagrodzenie z tytułu umów cywilnoprawnych u tego samego płatnika.

Płatnik nie wykazał i nie naliczył należnych składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od wynagrodzeń wypłaconych z tych umów.

Do protokołu kontroli zastrzeżenia wniósł M. P..

Sąd Okręgowy dokonał powyższych ustaleń na podstawie zgromadzonych w toku postępowania przed organem rentowym i przed Sądem dokumentów, których treść ani autentyczność nie budziły wątpliwości Sądu oraz nie były kwestionowane przez strony oraz na podstawie zeznań świadków powołanych w niniejszej sprawie, którym Sąd nie dał wiary w zakresie pracy na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych, gdyż zeznania w tym zakresie nie są spójne i jednoznaczne.

Uwzględniając poczynione ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie jako bezzasadne podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy podniósł, że pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych, jest szersze niż w prawie pracy i wykracza poza sferę stosunku pracy. Zgodnie bowiem z art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za pracownika, uważa się oprócz osób pracujących na podstawie umowy o pracę, także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Rozszerzenie pojęcia pracownika dotyczy więc sytuacji, gdy pracę na podstawie jednej z wyżej opisanych umów wykonuje osoba, która umowę taką zawarła z osobą trzecią jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Zdaniem Sądu Okręgowego przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika, w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jest to, że będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. Osoba taka, stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu tak jak pracownik. Z obowiązku tego wynikają określone przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zobowiązania obciążające płatnika składek, takie jak obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego (art. 36 ust. 1 i 2) oraz rozliczenia należnej składki (art. 17 ust. 1 i 2).

Kwestią powyższą zajmował się Sąd Najwyższy, który w uchwale z 2 września 2009r. (w sprawie o sygn. akt II UZP 6/09; OSNP 2010/3-4/46), stwierdził, że płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią jest pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach tej umowy.

Jak wynika z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnikiem składek za pracownika jest pracodawca. Skoro więc art. 8 ust. 2a tej ustawy rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność wykonywaną na podstawie m.in. umowy zlecenia czy umowy o dzieło, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy to, zgodnie z wykładnią literalną tego przepisu, należy uznać, że także w zakresie czynności wynikających z zawartej umowy cywilnoprawnej należy go uznać (na potrzeby prawa ubezpieczeń społecznych) za pracownika.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanej uchwały „za taką wykładnią przemawia także art. 18 ust. 1 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, według którego, w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia (...). Z przepisu tego wynika logicznie, że płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie „uwzględnia się” w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy”.

W powoływanej uchwale Sąd Najwyższy stwierdził także, że art. 8 ust. 2a dotyczy z reguły takiej pracy wykonywanej na podstawie umowy cywilnoprawnej na rzecz pracodawcy, która mogłaby być świadczona przez jej wykonawcę w ramach stosunku pracy z tym pracodawcą, z tym, że w takiej sytuacji zmuszony byłby on przestrzegać ograniczeń i obciążeń

wynikających z przepisów prawa np. w zakresie godzin nadliczbowych, konieczności powierzania pracownikowi wykonywania pracy innej niż umówiona.

Sąd stwierdził, że zebrany w sprawie materiał dowodowy stanowi o tym, że praca zainteresowanych R. S., G. K. oraz A. G., w ramach umów cywilnoprawnych były rzeczywiście świadczona na rzecz P. (...) M. P., z którym w/w pozostawali w stosunku pracy.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy systemowej obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które są pracownikami. Osoby podlegają ubezpieczeniom społecznym w okresie od nawiązania stosunku pracy do jego ustania (art. 13 pkt 1). W myśl art. 17 ust. 1 ustawy systemowej, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych będących pracownikami obliczają rozliczają i przekazują co miesiąc do ZUS płatnicy składek, którymi stosownie do ustawowej definicji, w stosunku do pracowników są pracodawcy.

Sąd Okręgowy wskazał, że jak wynika z akt sprawy niniejszej R. S. w okresie od 16 sierpnia 2002r. został zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, G. K. był zatrudniony na podstawie umów o pracę w okresie od 1 czerwca 1998r. do 31 sierpnia 1998r. na okres próbny, następnie na czas określony, a od 2 listopada 1998r. do chwili obecnej na czas nieokreślony, A. G. w okresie od 1 kwietnia 2003r. został zatrudniony na podstawie umowy o pracę. W toku analizy dokumentacji kadrowej, placowej. PIT-11, PIT-8B oraz dokumentów zmieniających wynagrodzenie, stwierdzono, że R. S., G. K. w okresie od 1/2002 do 7/2011, a A. G. w okresie od 5/2003 do 7/2011 mieli wypłacane wynagrodzenia z tytułu umów cywilnoprawnych u płatnika P. (...) M. P.. Płatnik nie naliczył składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne od tych umów.

Sąd Okręgowy stwierdził, że płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne względem pracowników, także tych uznanych za pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, jest pracodawca (sumując w podstawie wymiaru składek wynagrodzenie z tytułu umowy o dzieło oraz stosunku pracy), w tej sprawie P. (...) M. P..

W myśl art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c) ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do zakresu działania Zakładu należy m.in. realizacja przepisów o ubezpieczeniach społecznych, w tym wymierzanie i pobieranie składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy czy Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

W niniejszej sprawie regulacje dotyczące składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych ustawodawca zawarł w art. 9 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2006r., Nr 158, poz. 1121 ze zm.), ustawy który stanowi, że przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązany opłacać składki za pracowników na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2006r., Nr 158, poz. 1121 ze zm.), składkę na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych ustala się od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.).

Natomiast odnośnie składek na Fundusz Pracy, ustawodawca wypowiedział się w art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. a) i c) ustawy z 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, który stanowi, że obowiązkowe składki na Fundusz Pracy, ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia do kwoty odpowiadającej trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok kalendarzowy, określonego w ustawie budżetowej, wynoszących w przeliczeniu na okres miesiąca, co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę, opłacają pracodawcy oraz inne jednostki organizacyjne między innymi za osoby pozostające w stosunku pracy oraz za osoby wykonujące umowy zlecenia.

Składki na Fundusz Pracy - zgodnie z art. 107 ust. 1 w/w ustawy - opłaca się za okres trwania obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnych i rentowych w trybie i na zasadach przewidzianych dla składek na ubezpieczenia społeczne.

Zdaniem Sądu Okręgowego płatnik nie zadeklarował składek na ubezpieczenia społeczne, od przychodów z tytułu zawartych umów cywilnoprawnych zawartych z pracownikami w okresach wymienionych w decyzji organu rentowego i tym samym nie zadeklarował składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz nie zadeklarował składek na Fundusz Pracy. Biorąc to pod uwagę na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł P. (...) M. P. zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa procesowego:

1) art. 233 § 1 i 2 w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, polegającej na zupełnym pominięciu dla oceny:

a) czy A. G. i R. S. zawarli umowy o dzieło i przeniesienie praw autorskich (dalej „umowy ppa”) ze swoim pracodawcą oraz

b) czy umowa o dzieło zawarta przez G. K. stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie, nadto faktu, że:

a) A. G. i R. S. nie byli pracownikami płatnika,

b) umowa cywilnoprawna z G. K. została zawarta w 1998r. pod reżimem innych przepisów ustawy, które nie przewidywały „składkowania” umów o dzieło zawartych z pracodawcą, a w konsekwencji błędnym przyjęciu, zarówno na etapie subsumcji, jak i wyrokowania, że umowy cywilnoprawne zawarte przez ww. stanowiły podstawę wymiaru składek;

2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny materiału dowodowego z pominięciem jego istotnej części, tj. dokumentów oraz zeznań świadków, z których jednoznacznie wynika, że A. G. i R. S. nie byli pracownikami płatnika;

3) art. 316 § 1 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie, polegające na wydaniu wyroku na podstawie innego stanu rzeczy niż stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, w szczególności poprzez uznanie, że A. G. i R. S. byli pracownikami płatnika, podczas gdy nie byli oni pracownikami płatnika, co wynikało z dowodów zebranych w sprawie,

4) art. 233 § 1 i 2 w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, polegającej na zupełnym pominięciu dla oceny czy umowy zawarte przez G. i S. z płatnikiem mogą stanowić podstawę wymiaru składek - faktu, że umowy zawarte przez te osoby nie stanowią umowy o dzieło, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy kodeksu cywilnego, a w konsekwencji błędnym przyjęciu, zarówno na etapie subsumcji, jak i wyrokowania, że umowy zawarte przez ww. stanowiły podstawę wymiaru składek,

5) art. 328 §2 k.p.c., poprzez niewłaściwe sporządzenie uzasadnienia wyroku polegające na niepełnym wyjaśnieniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, poprzez pominięcie w rozstrzygnięciu istoty sporu, tj. faktu, że A. G. i R. S. nie byli pracownikami płatnika, zaś G. K. zawarł z płatnikiem umowę o pracę oraz umowę o dzieło pod reżimem innych przepisów prawa, które nie przewidywały umowy o dzieło jako podstawy wymiaru składek, nawet w sytuacji zawarcia takiej umowy z pracodawcą.

Poza powyższym apelujący zarzucił naruszenie prawa materialnego:

1) art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że płatnik miał obowiązek zapłacenia składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu zawartej

z A. G. umowy ppa, w związku z zawarciem umowy ppa z pracownikiem, w sytuacji, gdy umowa zawarta 1 kwietnia 2003r. nazwana przez strony „umową o pracę” w rzeczywistości była kontraktem menadżerskim;

2) art. 8 ust. 2a w/w ustawy poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że płatnik miał obowiązek zapłacenia składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu zawartej z R. S. umowy, w związku z zawarciem umowy z pracownikiem, w sytuacji, gdy umowa zawarta 16 sierpnia 2002r. nazwana przez strony „umową o pracę” w rzeczywistości była umową zlenienia lub inną nienazwaną umową cywilnoprawną;

3) art. 14 ustawy z 23 grudnia 1999r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej poprzez niewłaściwe zastosowanie ww. ustawy w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2000r., pomimo, że umowa o dzieło została z G. K. zawarta w 1998r., a więc przed dniem wejścia w życie przepisu art. 8 ust. 2a ustawy, a zgodnie z treścią przepisów przejściowych, przepisów w nowym brzmieniu nie stosuje się umów zawartych przed wejściem w życie zmian;

4) art. 29 ust. 1 w zw. z art. 9 ustawy z 13 lipca 2006r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. nr 158, poz. 1121 ze zm.) poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że płatnik miał obowiązek zadeklarowania składek na FGŚP z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z A. G., R. S. i G. K. w sytuacji, gdy przychody tych osób z tytułu umów cywilnoprawnych nie podlegały obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu;

5) art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. a) w zw. z art. 107 ustawy z 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. nr 69, poz. 415 ze zm.) poprzez błędne zastosowanie polegające na uznaniu, że płatnik miał obowiązek zadeklarowania składek na Fundusz Pracy z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z A. G., R. S. i G. K. w sytuacji, gdy przychody powyższych osób z tytułu umów cywilnoprawnych nie podlegały obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu;

6) art. 8 ust. 2a ustawy o sus, art. 29 ust. 1 w zw. z art. 9 ustawy o FGŚP oraz art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. a) w zw. z art. 107 ustawy o Funduszu Pracy poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na uznaniu, że hipoteza wskazanych przepisów została spełniona również w przypadku zawarcia pomiędzy pracownikiem a pracodawcą umowy o przeniesienie praw autorskich, w sytuacji gdy żaden z tych przepisów nie przewiduje powstania obowiązku uiszczenia składek w przypadku zawarcia umowy o przeniesienie praw autorskich, która nie jest umową o dzieło, umową zlecenia, czy inną umową o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy kodeksu cywilnego dotyczące umowy zlecenia, w odniesieniu do których ustawa o sus przewiduje obowiązek odprowadzenia składek.

W związku z powyższym apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, zasądzenie kosztów postępowania przed sądami obu instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, a jeśli sąd nie uzna za konieczne przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, apelujący wniósł o zmianę wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie odwołania i uznanie, że świadczenia wypłacane przez płatnika na rzecz A. G., R. S. i G. K. nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, oraz nie stanowią podstawy wymiaru składek na Fundusz Pracy i FGŚP i także w tym przypadku zasądzenie kosztów postępowania przed sądami obu instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego się jest zasadna z przyczyn w niej nie podniesionych, o tyle jedynie, o ile doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku.

W myśl art. 386 § 4 k.p.c., poza wypadkami określonymi w ustawie, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Pojęcie nierozpoznania istoty sprawy jest definiowane szeroko zarówno w orzecznictwie jak i w doktrynie. W świetle tychże wypowiedzi termin ten obejmuje szereg różnorodnych sytuacji. Na potrzeby niniejszego postępowania godzi się przywołać w szczególności tezę wynikającą z motywów wyroku Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2001r. (wydanego w sprawie o sygn.akt I PKN 642/00; Legalis, nr 54360), zgodnie z którą rozstrzygnięcie przez sąd pierwszej instancji o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej i prawnej niż zgłoszona w pozwie stanowi nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 378 § 2 k.p.c. (w ówczesnym brzmieniu, odpowiednik obecnego art. 386 § 4 k.p.c.). W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy podniósł, że w orzecznictwie i piśmiennictwie ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 378 § 2 k.p.c. (obecnie 386 § 4 k.p.c.) oznacza zaniechanie przez sąd pierwszej instancji zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominięcie merytorycznych zarzutów pozwanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC z 2000r. z. 1, poz. 22 oraz wyrok tego Sądu z 17 listopada 1999r., III CKN 450/98, OSNC z 2000 r. z. 5, poz. 97). W innym ujęciu, nierozpoznanie istoty sprawy to pominięcie przez sąd pierwszej instancji podstawy roszczenia, tj. przesłanek stanowiących o jego istnieniu, poprzez oparcie rozstrzygnięcia na nietrafnym zarzucie, np. braku legitymacji czynnej lub biernej, przedawnienia, zawisłości sporu i innych (por. A. Zieliński: "Apelacja według noweli KPC", Palestra 1996r., nr 3-4, s. 60). Wreszcie według jeszcze innego poglądu, nierozpoznanie istoty sprawy polega na niewniknięciu przez sąd pierwszej instancji w całokształt sprawy (por. T. Wiśniewski: "Apelacja i kasacja", Warszawa 1996r., s. 105) bądź też rozstrzygnięcie przez sąd innego sporu niż poddany mu do rozpoznania przez strony.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w przedmiotowej sprawie podstawą uzasadniającą konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy jest nierozpoznanie przez Sąd istoty sprawy.

Istotę sporu w niniejszej sprawie stanowiło rozstrzygnięcie o zasadności i trafności odwołań złożonych przez płatnika od decyzji wydanych przez organ rentowy, których rozpoznanie Sąd połączył. Podkreślenia wymaga bowiem, że płatnik składek P. (...) M. P. zaskarżył pięć odrębnych decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydanych w dniu 8 lutego 2012r., oznaczonych różnymi numerami, z których każda określa innego rodzaju obowiązek płatnika w zakresie ubezpieczeń społecznych. Decyzje te są ze sobą powiązane o tyle jedynie, że prawidłowość rozstrzygnięć zawartych w decyzjach dotyczących podstawy wymiaru składek wynikających z tytułu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez A. G., R. S. i G. K. (oznaczonych odpowiednio numerami: (...); (...) oraz (...)) ma bezpośrednie znaczenie dla oceny prawidłowości decyzji dotyczących zakresu obowiązku płatnika składek co do wysokości składek należnych na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Pracy. Innymi słowy nie ma, w ocenie Sądu Apelacyjnego, możliwości wydania rozstrzygnięcia w odniesieniu do decyzji nr (...) i decyzji nr (...)(...) bez uprzedniego rozstrzygnięcia odwołań od wcześniej wymienionych trzech decyzji dotyczących spornej podstawy wymiaru składek A. G., R. S. i G. K..

W decyzji oznaczonej nr (...) (...) organ rentowy określił obowiązujące płatnika składek P. (...) M. P. kwoty należnych składek na Fundusz Pracy za okres od stycznia 2002r. do lipca 2011r. W kolejnej decyzji oznaczonej nr (...) (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych określił obowiązujące płatnika składek P. (...) M. P. kwoty należnych składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od lipca 2002r. do lipca 2011r. W decyzji oznaczonej nr (...) (...) organ rentowy określił natomiast podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne R. S. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik płatnika składek P. (...) M. P. w okresie od września 2002r. do lipca 2011r. W decyzji oznaczonej nr (...) (...) organ rentowy określił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne A. G. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik płatnika składek P. (...) M. P. w okresie od maja 2003r. do lipca 2011r. W decyzji oznaczonej nr (...) (...) organ rentowy określił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne G. K. podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik płatnika składek P. (...) M. P. w wymienionych w decyzji miesiącach okresu od lipca 2002r. do lipca 2011r. Jak wynika z powyższego każda z wymienionych decyzji dotyczy innego przedmiotu.

Podkreślenia wymaga, że w odniesieniu do każdej z wymienionych wyżej pięciu decyzji płatnik składek złożył odrębne odwołanie. Sąd Okręgowy postanowieniami wydanymi w dniu 16 października 2012r. w sprawach o sygn. akt: XIV U 1068/12, XIV U 1070/12, XIV 1074/12, XIV 1076/12 postanowił połączyć wymienione sprawy

najwcześniej zarejestrowaną o sygn. akt XIV U 1067/12 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia. Postępowania w wymienionych sprawach mogły toczyć się odrębnie, jednakże Sąd pierwszej instancji orzekł o ich łącznym rozpoznaniu.

W komparycji zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wskazał jednakże tylko jedną z pięciu decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 8 lutego 2012r., oznaczoną nr (...) (...) i orzekł o odwołaniu dotyczącym tej jednej decyzji, uznając je za bezzasadne. Treść wydanego przez Sąd Okręgowy wyroku nie pozostawia żadnej wątpliwości co do tego, że rozstrzygnięcie obejmuje tylko jedną decyzję, jako że sentencja wydanego wyroku obejmuje oddalenie jednego odwołania (o czym świadczy użycie przez Sąd liczby pojedynczej). Zaskarżony wyrok obejmuje zatem jedynie decyzję organu rentowego określającą obowiązek płatnika w zakresie kwot należnych Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w sytuacji, w której samodzielne orzeczenie w tym przedmiocie bez uprzedniego rozpoznania prawidłowości ustalenia podstawy wymiaru składek A. G., R. S. i G. K., nie jest możliwe.

Podkreślenia wymaga, że kwestia ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne uzależniona od tytułu tego ubezpieczenia, których dotyczą trzy spośród pięciu zaskarżonych decyzji, ma charakter niejako prejudycjalny w stosunku do decyzji ustalających wymiar składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Podobna ocena dotyczy także decyzji dotyczącej obowiązku płatnika odprowadzania składek na Fundusz Pracy.

Zgodnie z art. 29 ust 1 i 2 ustawy z 13 lipca 2006r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 2014r. poz.272 ze zm.) składkę na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych ustala się od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015r. poz. 121 ze zm.). Wysokość składki na Fundusz określa ustawa budżetowa. Składki na Fundusz pracodawca opłaca za zatrudnionego pracownika, którym w myśl art. 10 w/w ustawy jest osoba fizyczna, która, zgodnie z przepisami polskiego prawa, pozostaje z pracodawcą w stosunku pracy lub jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę nakładczą albo wykonuje pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której, zgodnie z Kodeksem cywilnym, stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo wykonuje pracę zarobkową na podstawie innej niż stosunek pracy na rzecz pracodawcy będącego rolniczą spółdzielnią produkcyjną, spółdzielnią kółek rolniczych lub inną spółdzielnią zajmującą się produkcją rolną – jeżeli z tego tytułu podlega obowiązkowi ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. Wobec nierozstrzygnięcia statusu ubezpieczeniowego A. G., R. S. i G. K., a więc nierozpoznania odwołań od decyzji dotyczących podstawy wymiaru składek tych osób, nie jest możliwe orzeczenie co do decyzji mającej charakter następczy, gdyż zależny od zakresu i rodzaju podlegania ubezpieczeniom obowiązkowo przez w/w osoby. Wynika to z przytoczonego przepisu art. 29 ust 1 i 2 ustawy z 13 lipca 2006r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy wobec zakresu obowiązku objęcia ubezpieczeniem społecznym, zależnego od tytułu ubezpieczenia, określonego ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych.

Cechą stosunków ubezpieczeń społecznych jest przymus ubezpieczenia, wyrażający się w pozbawieniu stron (zarówno osoby podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia, jak i instytucji ubezpieczeniowej) autonomii woli w zakresie nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego i jego zakresu przedmiotowego. Przepisy prawa wyliczają enumeratywnie kategorie podmiotów objętych przymusem ubezpieczenia, a powstanie stosunku prawnego pomiędzy ubezpieczonym i instytucją ubezpieczeniową następuje automatycznie wskutek wypełnienia przez ubezpieczonego ustawowych przesłanek. Przymusem ubezpieczenia objęte są m.in. osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Obowiązek ubezpieczenia powstaje od dnia nawiązania stosunku pracy i trwa do dnia ustania tego stosunku (art. 13 pkt 1 ustawy systemowej). Umowa o pracę jako źródło stosunku pracy wywołuje bowiem skutki nie tylko bezpośrednio, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych. Kształtuje ona stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki, a w konsekwencji może prowadzić do uzyskania odpowiednich świadczeń. Ze względu na doniosłość tych skutków, zarówno z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), jak i

interesu publicznego, w judykaturze przyjęto, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych. Ocenie pod kątem zgodności z normami prawa cywilnego (art. 58 k.c. stosowany z mocy odesłania ustawowego art. 300 k.p.) nie podlega stosunek ubezpieczenia społecznego, lecz wpływający na niego pośrednio stosunek pracy (czy szerzej stosunek o charakterze cywilnoprawnym). Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych będących pracownikami stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 ustawy, co oznacza przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Przepis art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych za przychody ze stosunku pracy uznaje zaś wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych. Innymi słowy, podstawą wymiaru składek są (fizycznie) otrzymane - wypłacone środki pieniężne, albo też takie środki postawione do dyspozycji pracownika. Przychód z tytułu wynagrodzenia za pracę - zgodnie z ogólnymi zasadami określonymi w art. 11 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym - powstaje z chwilą jego otrzymania lub postawienia do dyspozycji. Płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy (por. art. 46 ust. 1 ustawy systemowej). Podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracowników jest więc faktycznie wypłacone im w danym miesiącu kalendarzowym wynagrodzenie (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2009 r., I UZP 5/09, OSNP 2010 nr 5-6, poz. 71), pomniejszone o te należności (kwoty), które nie stanowią podstawy wymiaru składek w myśl przepisów rozporządzenia.

Jak z powyższego wynika rozstrzygnięcie w przedmiocie decyzji odnoszących się do obowiązkowego tytułu ubezpieczenia społecznego A. G., R. S. i G. K. ma fundamentalne znaczenie dla oceny prawidłowości pozostałych dwóch decyzji dotyczących wszakże już nie indywidualnego zakresu ubezpieczenia w/w osób, a obowiązku płatnika wyliczenia należnej wysokości i odprowadzenia składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Bez zatem rozstrzygnięcia w powyższym przedmiocie nie jest możliwe dokonanie oceny prawidłowości decyzji wskazanej w zaskarżonym wyroku. Sąd Apelacyjny doszedł zatem do przekonania, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy i wobec tego, stosownie do przepisu art. 386 § 4 k.p.c. sprawa wymaga ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w zakresie przez ten Sąd wcześniej określonym, na skutek wydania postanowień o połączeniu w/w spraw, a więc rozpoznania odwołań płatnika składek co do wszystkich zaskarżonych decyzji. W tym miejscu podnieść trzeba, że rozstrzygnięcia sprawy Sąd dokonuje w wyroku a nie w uzasadnieniu, zatem wskazanie w uzasadnieniu wszystkich zaskarżonych decyzji, co miało miejsce w niniejszej sprawie, nie daje Sądowi Apelacyjnemu możliwości przeprowadzenia kontroli instancyjnej co do meritum sporu i wydania orzeczenia co do istoty sprawy .

W konsekwencji uznać należy, że wypełnione zostały przesłanki pozwalające stwierdzić, że w sprawie doszło do nierozpoznania istoty sprawy.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd pierwszej instancji będzie miał na uwadze, że rozpoznaje odwołania od wszystkich w/w decyzji, a zatem winien się odnieść do zarzutów przedstawionych we wszystkich odwołaniach.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.